

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

27 septembrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție
completul de judecată în componența:
Președinte – Țurcan Anatolie,
Judecători – Daguța Sergiu, Eremciuc Ghenadie,

judecând fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Călugăreanu Vitalie și de către avocatul Balaban Mihai în numele inculpatului Ursu Roman, prin care solicită casarea deciziei din 01 noiembrie 2022 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău și a sentinței din 29 martie 2022 a Judecătoriei Chișinău /sediul Buiucani/, în cauza penală privindu-l pe

Ursu Roman XXXXX, născut la XXXXX, originar și domiciliat în XXXXX.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. 17.02.2022 – 29.03.2022 (prima instanță);
2. 20.04.2022 – 01.11.2022 (instanța de apel);
3. 06.03.2023 – 27.09.2023 (instanța de recurs ordinar).

Asupra recursurilor ordinare în cauză, în baza actelor din dosar, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție,

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința din 29 martie 2022 a Judecătoriei Chișinău /sediul Buiucani/, Ursu Roman a fost recunoscut vinovat și în temeiul prevederilor art. 364¹ Cod de procedură penală, a fost condamnat în baza:

- art. 172 alin. (3) lit. a), a¹) Cod penal, la pedeapsa 20 ani închisoare;
- art. 172 alin. (2) lit. b), b²) Cod penal, la pedeapsa 6 ani închisoare;
- art. 174 alin. (1) Cod penal, la pedeapsa 4 ani închisoare.

În conformitate cu prevederile art. 84 alin. (1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor, lui Ursu Roman i s-a stabilit pedeapsa definitivă 25 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip închis.

La fel, a fost dispusă încasarea de la Ursu Roman în beneficiul statului cheltuielile judiciare în suma de 6640 lei.

Totodată, a fost admisă parțial acțiunea civilă înaintată de XXXXX și dispusă încasarea de la Ursu Roman în beneficiul XXXXX a sumei de 200 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral, a sumei de 6500 lei, cu titlu de cheltuieli suportate pentru asistența juridică.

De asemenea, a fost soluționată soarta corpurilor delictive.

1.1. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că:

1.1.1. Ursu Roman, în perioada de timp cuprinsă între luna septembrie a anului 1998 – 23.09.2005, urmărind scopul satisfacerii poftei sexuale în forme perverse, aflându-se la domiciliul său situat XXXXX, acționând intenționat asupra unui membru al familiei și anume asupra minorei XXXXX, născută la XXXXX, care se afla în îngrijirea acestuia datorită faptului că era în relații de rudenie (tată/fiică), astfel știind cu certitudine că XXXXX nu a împlinit vârsta de 14 ani, profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra din cauza vârstei fragede și de a-și exprima voința, prin aplicarea constrângerii psihice, ademenind-o pe minoră în diferite încăperi din locuința sa, așa ca să nu fie observat de către alți membrii ai familiei sale cu care locuia, și-a satisfăcut pofta sexuală în formă perversă întreținând cu aceasta mai multe raporturi sexuale în formă orală și prin imitarea penetrării sexuale, pe calea masturbării lui Roman Ursu de către minora XXXXX.

Prima instanță a încadrat acțiunile inculpatului Ursu Roman în baza art. 172 alin. (3) lit. a) și a¹) Cod penal, după indicii calificativi – satisfacerea poftei sexuale în forme perverse, săvârșite prin constrângere psihică a persoanei, profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra și de a-și exprima voința, acțiuni săvârșite asupra unei persoane care se află în îngrijirea făptuitorului și despre care se știa cu certitudine că nu a atins vârsta de 14 ani.

1.1.2. Tot el, în perioada de timp cuprinsă între 24.09.2005 - luna iulie a anului 2008, urmărind scopul satisfacerii poftei sexuale în forme perverse, aflându-se la domiciliul său situat pe XXXXX, acționând intenționat asupra unui membru al familiei și anume asupra minorei XXXXX, născută la XXXXX, care se află în îngrijirea acestuia datorită faptului că era în relații de rudenie (tată/fiică), astfel știind cu certitudine că XXXXX nu a împlinit vârsta de 14 ani, profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra din cauza vârstei fragede și de a-și exprima voința, prin aplicarea constrângerii psihice, ademenind-o pe minoră în diferite încăperi din locuința sa, așa ca să nu fie observat de către alți membrii ai familiei sale cu care locuia, și-a satisfăcut pofta sexuală în formă perversă prin imitarea penetrării sexuale pe calea masturbării lui Roman Ursu de către minora XXXXX.

Prima instanță a încadrat acțiunile inculpatului Ursu Roman în baza art. 172 alin. (3) lit. b) și b²) Cod penal, după indicii calificativi – satisfacerea poftei sexuale în forme perverse, săvârșite prin constrângere psihică a persoanei, profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra și de a-și exprima voința, acțiuni săvârșite asupra unui minor și membru de familie.

1.1.3. Tot el, în perioada de timp cuprinsă între luna noiembrie 2018 - 26.10.2021, având intenția și urmărind scopul întreținerii mai multor raporturi sexuale,

dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și admitând în mod conștient survenirea acestor urmări, aflându-se la domiciliul său situat pe XXXXX, cunoscând cu certitudine că minora XXXXX, născută la XXXXX, nu a împlinit vârsta de 16 ani, fără a aplica constrângerea fizică sau psihică, a întreținut cu ea mai multe raporturi sexuale.

Prima instanță a încadrat acțiunile inculpatului Ursu Roman în baza art. 174 alin. (1) Cod penal, după indicii calificativi – raportul sexual altul decât violul, actele de penetrare vaginală și bucală, comise asupra unei persoane despre care se știa cu certitudine că nu a împlinit vârsta de 16 ani.

2. Sentința primei instanțe a fost contestată cu apeluri de către:

2.1. Procurorul delegat în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Andronic Natalia, solicitând casarea parțială a acesteia în partea stabilirii pedepsei, rejudecarea cauzei, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care lui Ursu Roman, recunoscut vinovat de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 172 alin. (3) lit. a), a¹); art. 172 alin. (2) lit. b), b²); art. 174 alin. (1) Cod penal, să-i fie stabilite pedepsele:

- în baza art. 172 alin. (3) lit. a) și a¹) Cod penal – 30 ani închisoare;

- în baza art. 172 alin. (2) lit. b) și b²) Cod penal – 8 ani închisoare;

- în baza art. 174 alin. (1) Cod penal – 4 ani închisoare;

Conform art. 84 alin. (5) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, a-i stabili pedeapsa definitivă 30 ani închisoare cu executarea acesteia în penitenciar de tip închis.

În argumentarea apelului, apelantul a invocat că:

- inculpatul Ursu Roman, fiind condamnat în baza art. 172 alin. (3) lit. a) și a¹) Cod penal, sancțiunea căruia prevede pedeapsă de la 10 la 20 ani închisoare sau cu detențiune pe viață, prin reducerea limitelor minime și maxime de pedeapsă cu o treime, se stabilește noua limită minimă și maximă de pedeapsă sub formă de închisoare, care este de la 6 ani și 6 luni - la 13 ani și 8 luni. Astfel, instanța de judecată, după caz, nu va putea stabili o pedeapsă mai mare de 13 ani 8 luni închisoare în baza art. 172 alin.(3) lit. a) și a¹) Cod penal, deci pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 20 ani, stabilită lui Ursu Roman în baza art. 172 alin. (3) lit. a) și a¹) Cod penal, raportată la rigorile art. 364¹ Cod de procedură penală, nu se încadrează în noi limite cu care urma să opereze instanța de judecată;

- pedeapsa aplicată inculpatului trebuie să fie echitabilă, legală și individualizată, capabilă să restabilească echitatea socială și să realizeze scopurile legii penale și pedepsei penale, în strictă conformitate cu dispozițiile Codului penal și stabilirea pedepsei în limitele fixate în partea specială;

- în acest caz, fapta are o mai mare rezonanță socială, încalcă mai grav principiile morale ale societății, tocmai pentru că victima este nu orice persoană, ci una despre care se presupune că făptuitorul îi este apropiat. Indiscutabil, o agresiune foarte gravă în sine cum sunt acțiuni violente cu caracter sexual dobândește un plus de gravitate și are un ecou profund reprobator în societate atunci când făptuitorul o comite asupra unuia dintre membrii propriei familii. Notificând prevederile art. 133/1 Cod penal,

acuzarea subliniază că, conform extrasului din Registrul de Stat al Populației, precum și certificatului de naștere al părții vătămate XXXXX, se atestă că în anul 1998, aceasta avea vârsta de 7 ani și tatăl acesteia, este anume inculpatul Ursu Roman;

- la stabilirea pedepsei inculpatului Ursu Roman instanța de judecată urma să țină cont de gradul de pericol social deosebit de ridicat al infracțiunii săvârșite de inculpat, de agresivitatea manifestată de acesta, concretizată prin constrângerea psihică a părții vătămate și supunerea acesteia la întreținerea raportului sexual în formă perversă, profitând de imposibilitatea ei de a se apăra, de vârsta părții vătămate, care era copil, fiind membru de familie, precum și de consecințele grave produse asupra dezvoltării fizice și psihice ale acesteia;

- potrivit Raportul de expertiză judiciară nr.03 din 27.01.2022 (f.d. vol. I, pag. 161-178), s-a constatat că: ”expertizata XXXXX, manifestă consecințe ale traumei psihologice de dezvoltare, care se manifestă prin: tendința periodică spre izolare, anxietate moderată, sentimentul insecurității, răspunderii, tendința de a reprima emoțiile. Acestea, în complexitatea sa, îi creează dificultăți de relaționare interpersonală”;

- inculpatul Ursu Roman nu a conștientizat gravitatea acțiunilor sale, continuându-și activitatea criminală prin comiterea unei fapte, reglementată la art. 174 alin. (1) Cod penal, infracțiunea fiind comisă împotriva unui minor și nu a reușit să-și revadă percepția asupra celor comise, prin acest fapt prezintă un pericol pentru societate, iar efectul preventiv a legii penale în speță va fi atins doar prin executarea unei pedepse cu închisoarea pe un termen de 30 ani, or astfel va fi realizat scopul legii penale, de restabilire a echității sociale, corectare și reeducare a inculpatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni, atât din partea acestuia, cât și a altor persoane.

2.2. Avocatul Șeremet Vladimir în numele inculpatului Ursu Roman, solicitând casarea totală a sentinței, pronunțarea unei hotărâri noi potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care, inculpatului Ursu Roman să-i fie stabilite pedepsele:

- în baza art. 172 alin. (3) lit. a) și a¹) Cod penal, - închisoare pe un termen de 6 ani și 7 luni;

- în baza art. 172 alin. (2) lit. b) și b²) Cod penal, - închisoare pe un termen de 3 ani și 3 luni;

- în baza art. 174 alin. (1) Cod penal, - închisoare pe un termen de 2 ani.

Conform art. 84 alin. (1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni prin cumul parțial, să-i fie stabilită pedeapsa definitivă, închisoare pe un termen de 7 ani 3 luni în penitenciar de tip închis.

Casarea totală a sentinței în partea încasării în folosul părții vătămate XXXXX, a prejudiciului moral în sumă de 200 000 lei. Audierea părții vătămate XXXXX, asupra acțiunii înaintate.

În argumentarea apelului, apelantul a invocat că:

- la etapa cercetărilor judecătorești cât și în cadrul susținerilor verbale instanței de judecată i-au fost prezentate un șir de circumstanțe atenuante care urmau a fi luate în considerație la emiterea sentinței;

- în sentință instanța nu face trimitere la circumstanțele atenuante, cu excepția de respingere a uneia din ele și anume recunoașterea vinovăției;

- ca circumstanțe atenuante instanța poate considera prevederile art. 76 CP lit. c)

- săvârșirea infracțiunii ca urmare a unui concurs de împrejurări grele de ordin personal sau familial. Această circumstanță este confirmată prin mărturiile părții vătămate XXXXX, cât și de martorii Ursu Rodica și Olesea; lit. f) - recunoașterea vinovăției; lit.

k) - afectarea gravă, prin infracțiunea săvârșită, a făptuitorului acesteia și greutatea poverii pedepsei, aplicate pentru el, cât și a altor circumstanțe la executarea pedepsei;

- a considera circumstanța atenuantă prevăzută de art. 76 lit. k) CP, ca fiind excepțională, prevăzută de art. 79 alin. (1/1) CP;

- în confirmarea acestui fapt vin și scrisorile cu conținut de suicid anexate la materialele dosarului (scrisori de adio) ca rezultat al retrăirilor inculpatului în urma celor comise. Această stare a persistat permanent, acutizându-se în perioada când partea vătămată XXXXX, având statut de agent sub acoperire, forța discuțiile asupra celui întâmplat. Ca rezultat starea psihică a inculpatului a cedat, încercând de mai multe ori să-și pună capăt zilelor, lăsând și trei bilețele cu conținut suicidal, adică de adio. În privat, inculpatul i-a comunicat, că mult nu va rezista în penitenciar. Această circumstanță se confirmă printr-o nouă tentativă de sinucidere avută loc cu 2-3 zile după pronunțarea sentinței;

- mai mult ca atât, în condițiile de detenție inculpatul Ursu Roman în permanent a fost discriminat de alți deținuți pentru comiterea unei astfel de infracțiune;

- inculpatul Ursu Roman a recunoscut vina, se căiește, are remușcări suicidale față de cele comise, acceptă pedeapsa doar că un așa termen mare nu va rezista;

- referitor la dauna morală creată prin suferințe și retrăiri reclamantei XXXXX, nu poate admite așa pretenții, or nu a procedat într-un așa mod cu XXXXX. Tot timpul s-a comportat frumos cu ea și o proteja în tot felul care era cu putință;

- prin achitarea unei sume bănești o va ofensa puternic ce nu-și dorește, suma exorbitantă a prejudiciului este dictată de părinții acesteia;

- în cazul când XXXXX va înainta singură pretenții rezonabile de ordin material el este gata să le achite, însă așa ceva nu poate fi;

- poziția părâtului Ursu Roman este confirmată și prin mărturiile reclamantei XXXXX și anume faptul, că ea singură a fost inițiatorul relațiilor amoroase cu Roman. Comportamentul și atenția lui Roman față de ea îi făceau plăcere, ea căuta singură temeieri de întâlnire, deoarece îi ducea dorul. Tot așa era de acord cu tot ce-i cerea Roman și accepta relațiile intime avute cu el;

- din aceste considerente, ea aproximativ de două ori în săptămână mergea singură la el uneori doar pentru convorbiri, însă mai des pentru a face dragoste. Careva sume bănești nu a primit nici nu a pretins la ele, dar sistematic primea cadouri cât și era servită cu diferite dulciuri și produse care le accepta ca o atenție;

- Roman a cerut-o în căsătorie și în anul 2000 au mers la părinții ei unde au comunicat despre acest fapt, ultimii fiind împotriva pe motiv că era minoră;

- pretenții de ordin moral are către Ababii Alexandru și Veșca Iulian care la finele anului 2020 au întreținut relații sexuale cu ea, împotriva voinței sale. Aceștia erau cunoscuții lui Ursu Roman, în gospodăria căruia a și făcut cunoștință cu ei, intenționând pe ascuns de Roman să aibă întâlnire cu Alexandru și Iulian. În acest scop a început convorbirile cu ei, însă acestea prin viclenie s-au folosit de ea creându-i suferințe și înjosind-o;

- documentele medicale prezentate în instanță nu denotă faptul, că urmare a acțiunilor lui Ursu Roman a survenit înrăutățirea stării sănătății;

- conform înscrisurilor medicale se constată faptul, că XXXXX a urmat un curs de tratament fără a se face claritate în urma căror fapte au survenit aceste dereglări, este oare o boală de ordin general, o traumă și în ce circumstanțe a survenit, sau alte dereglări. Când au apărut problemele cu sănătatea și dacă au legătură cauzală cu acțiunile pârâtului Ursu Roman;

- dacă admite că dereglările de sănătate sunt consecințele raporturilor sexuale din 2020, atunci însăși reclamanta XXXXX susține, că pretenții are față de Ababii Alexandru și Veșca Iulian care au întreținut relații sexuale cu ea, împotriva voinței sale. Careva pretenții față de pârâtul Ursu Roman nu are;

- conform raportului de expertiză judiciară nr.4 din 31.01.2022, se constată, că în rezultatul acțiunilor ilegale săvârșite în privința cet. XXXXX, la momentul examinării, numita nu manifestă semne de traumă psihologică și nici consecințele acesteia. (vol. II, f.d. 102-117);

- în același timp Ursu Roman, acceptă să restituie orice daună care va fi înaintată sau susținută de însăși XXXXX și nu de părinții acesteia, care urmăresc scopul preluării casei lui de locuit, folosindu-se de situația creată;

- din afirmațiile rudelor a constatat, că XXXXX nu are pretenții de ordin material, însă este convinsă de reprezentantul legal, adică mama ei. Cererea înaintată instanței pentru a fi invitată partea vătămată XXXXX, în calitate de parte civilă și audiată asupra acestui fapt, a fost respinsă.

2.3. Reprezentantul legal al părții vătămate minore XXXXX, XXXXX, solicitând casarea parțială a sentinței, cu pronunțarea unei hotărâri, prin care să fie stabilită o pedeapsă mai aspră inculpatului, majorarea cuantumului prejudiciului moral conform pretențiilor înaintate în acțiunea civilă.

În argumentarea apelului, apelantul a invocat că:

- pedeapsa aplicată este prea blândă, urma a fi aplicată cea mai aspră pedeapsă posibilă în limitele sancțiunilor prevăzute de Codul penal;

- deși inculpatul a recunoscut cele comise, nu s-a văzut în timpul procesului de judecată un regret sincer din partea inculpatului pentru cele comise, sentimente de căință și scuze sincere către părțile vătămate;

- în urma acțiunilor inculpatului subsemnata, partea vătămată, realizând cele întâmplate și impactul lor asupra vieții mele, asupra relațiilor sale cu cei apropiați, cunoscuți, continuu suferă moral, a fost înjosită și supusă acțiunilor ilegale de persoana în care avea încredere ea și membrii familiei sale, și nu urma să manifeste un astfel de

comportament; manipulând-o pentru a-și atinge scopul satisfacerii poftelor sexuale personale, cât și din partea cunoscuților săi;

- instanța corect a constatat că inculpatul a comis infracțiuni calificate ca infracțiuni grave și excepțional de grave, că pe caz lipsesc circumstanțe care ar atenua pedeapsa stabilită inculpatului.

3. Prin decizia din 01 noiembrie 2022 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, au fost respinse ca nefondate apelurile declarate, cu menținerea fără modificări a hotărârii contestate.

3.1. Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că prima instanță a stabilit în mod corect situația de fapt și vinovăția inculpatului care a fost dovedită cu certitudine și fără echivoc, dând faptelor săvârșite încadrarea juridică corespunzătoare materialului probator administrat.

Instanța de apel a indicat că verificând ansamblul de probe ce au fost administrate în conformitate cu prevederile Codului de procedură penală, nu a depistat careva încălcări de procedură sau încălcări a drepturilor și intereselor inculpatului. Vinovăția inculpatului Ursu Roman în comiterea infracțiunilor a fost dovedită pe deplin în baza probelor administrate la cauza penală. Respectiv, acțiunile inculpatului, corect au fost calificate în baza art. 172 alin. (3) lit. a) și a¹); art. 172 alin. (2) lit. b) și b²); art. 174 alin. (1) Cod penal.

Instanța de apel a conchis că prima instanță la stabilirea categoriei pedepsei, corect a aplicat prevederile legale și în conformitate cu prevederile art. 7, 75 Cod penal, a ținut cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de personalitatea celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuază ori agravează răspunderea, precum și scopul pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului.

În continuare, instanța de apel a susținut că prima instanță în mod întemeiat nu a reținut în calitate de circumstanță atenuantă recunoașterea vinovăției de către inculpat, or judecarea cauzei penale a avut loc în baza probelor administrate la urmărirea penală, care are ca premisă recunoașterea faptelor indicate în rechizitoriu, astfel în acest caz pedeapsa care urmează a fi aplicată inculpatului a fost stabilită în conformitate cu art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, care stabilește o pedeapsă redusă, luându-se în considerație recunoașterea faptelor. Iar reținerea în calitate de circumstanță atenuantă și recunoașterea vinovăției ar fi însemnat acordarea unei bivalențe juridice uneia și aceleiași circumstanțe.

Instanța de apel a atestat că, la stabilirea termenului pedepsei în privința lui Ursu Roman, prima instanță a ținut cont de condițiile de viață ale familiei ultimului, inclusiv și de faptul că acesta a săvârșit trei infracțiuni din categoria infracțiunilor cu caracter sexual, fapt ce caracterizează negativ personalitatea acestuia.

Mai mult decât atât, infracțiunile prevăzute de art. 172 Cod penal au fost săvârșite asupra unui membru al familiei și anume asupra minorei XXXXX, născută la XXXXX, care se afla în îngrijirea lui Ursu Roman datorită faptului că erau în relații de rudenie (tată/fiică).

Astfel, reieșind din cele menționate supra, instanța de apel a ajuns la concluzia, că prima instanță în mod întemeiat a reținut faptul că, corectarea și reeducarea lui Ursu Roman este posibilă și rațională prin aplicarea acestuia a pedepsei cu închisoarea pe un termen de 25 ani.

Referitor la suma încasată din contul inculpatului cu titlu de prejudiciul moral, instanța de apel a susținut că, reieșind din faptul că atât partea vătămată cât și apărătorul acesteia nu urmăresc scopul unei îmbogățiri fără just teme, prezentând probe suficiente pentru probarea prejudiciului material și moral suportat, dar și având în vedere că inculpatul recunoaște infracțiunea comisă și consecințele survenite în urma ei, prima instanță în mod întemeiat a considerat necesar de a admite parțial acțiunea civilă înaintate de partea vătămată XXXXX și a încasa din contul inculpatului Ursu Roman în beneficiul părții vătămate sumă de 200 000 lei cu titlu de prejudiciul moral cauzat, pentru gravitatea suferințelor psihice suportate de către partea vătămată, sechelele psihologice posttraumatice care afectează negativ participarea acesteia la o viața socială normală.

4. Decizia instanței de apel este contestată cu recurs ordinar de către:

4.1. Procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Călugăreanu Vitalie, care indică ca temeiuri de recurs prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) și 10) Cod de procedură penală, și solicită casarea parțială a deciziei instanței de apel în partea individualizării pedepsei penale pe capătul de acuzare prevăzut la art. 172 alin. (3) lit. a), a¹) Cod penal și respectiv în partea cumulării pedepselor pentru concurs de infracțiuni, cu remiterea cauzei în această parte la rejudecare în instanța de apel.

În argumentarea recursului, recurentul invocă că:

- inculpatul Ursu Roman, fiind condamnat în baza art. 172 alin. (3) lit. a), a¹) Cod penal, sancțiunea căruia prevede pedeapsa de la 10 ani la 20 ani închisoare sau cu detenție pe viață, prin reducerea limitelor minime și maxime de pedeapsă cu o treime, instanța urma să stabilească limita minimă sau maximă de pedeapsă sub formă de închisoare care urmează a fi aplicată inculpatului, de la 6 ani 8 luni la 13 ani 4 luni. Astfel instanța de judecată, după caz nu va putea stabili o pedeapsă mai mare de 13 ani 4 luni închisoare în baza art. 172 alin. (3) lit. a), a¹) Cod penal, în cazul motivării neaplicării pedepsei - detențiune pe viață;

- pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 20 ani stabilită de către ambele instanțe în privința lui Ursu Roman în baza art. 172 alin. (3) lit. a), a¹) Cod penal, raportată la rigorile art. 364¹ Cod de procedură penală, nu se încadrează în noi limite cu care urma să opereze instanța de judecată;

- în cazuri în care instanța va concluziona că este necesar de a aplica cea mai severă pedeapsă sub formă de detențiune pe viață, ea va menționa despre acest fapt în partea descriptivă a hotărârii și va aplica pedeapsa cu închisoare de 30 de ani, conducându-se de dispozițiile art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală;

- instanța de apel urma să țină cont de gradul de pericol social deosebit de ridicat al infracțiunilor săvârșite de inculpat și anume „acțiunile violente cu caracter sexual săvârșite cu buna știință asupra unui minor, membru de familie, asupra unei persoane

despre care se știa cu certitudine că nu a atins vârsta de 14 ani”, că o asemenea faptă relevă un pericol comparativ mai mare. În acest caz, fapta are mai mare rezonanță socială, încalcă mai grav principiile morale ale societății, tocmai că victima nu este oricare altă persoană ci una despre care se presupune că făptuitorul îi este apropiat;

- o agresiune foarte gravă cum sunt acțiuni violente cu caracter sexual dobândește o gravitate remarcabilă în societate atunci când făptuitorul o comite asupra unuia dintre membrii propriei familii;

- conform extrasului din Registrul de Stat al Populației, precum și din certificatul de naștere al părții vătămate XXXXX rezumă că în 1998 aceasta avea vârsta de 7 ani și că inculpatul Ursu Roman este tatăl părții vătămate;

- la stabilirea pedepsei inculpatului Ursu Roman, instanța nu a ținut cont de gradul de pericol social deosebit de ridicat al infracțiunii săvârșite de inculpat, de agresivitatea manifestată de acesta prin constrângere psihică a părții vătămate și supunerea acesteia la întreținerea, raportului sexual în formă perversă, profitând de vârsta fragedă de a se apăra precum și de consecințele grave produse asupra dezvoltării fizice și psihice ale acesteia;

- inculpatul Ursu Roman nu a conștientizat gravitatea acțiunilor sale continuându-și scopul criminal prin comiterea unor fapte reglementate la art. 172 alin.(3); art. 172 alin. (2) și art. 174 Cod penal, infracțiunile fiind comise împotriva unei minore; prin care prezintă un pericol pentru societate, iar efectul preventiv a legii penale în speță va fi atins doar prin executarea unei pedepse cu închisoarea pe un termen de 30 ani, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni, atât din partea acestuia cât și a altor persoane.

4.2. Avocatul Balaban Mihai în numele inculpatului, care indică ca temeiuri de recurs prevederile de art. 427 alin. (1) pct. 6), 8) Cod de procedură penală, și solicită casarea a deciziei instanței de apel și a sentinței primei instanțe, cu remiterea cauzei la rejudecare.

În argumentarea recursului, recurentul a invocat că:

- potrivit hotărârii plenului Curții supreme de justiție a Republicii Moldova - Despre practica judiciară în cauzele din categoria infracțiunilor privind viața sexuală nr.17, din 07.11.2005. - la p. 7 alin. 4, se prevede :

„Dacă violul sau acțiunile violente cu caracter sexual au fost săvârșite în prezența mai multor circumstanțe agravante, prevăzute la diferite alineate ale art.171 și/sau 172 CP, atunci, în absența concursului real de infracțiuni, faptele se califică numai potrivit aceluși alineat al art.171 și/sau 172 CP care prevede o sancțiune mai severă. Totodată, în partea descriptivă a sentinței este necesar a fi nominalizate toate circumstanțele agravante ale faptei.”

- instanța de fond eronat a calificat fapta potrivit ambelor agravante, și într-un final aplicând eronat inculpatului pedeapsă pentru ambele agravante ale art. 172 alin. (3) lit. a), lit. a¹) și pentru ambele agravante ale art. 172 alin. (3) lit. a), lit. a¹), faptele urmând a fi calificate doar potrivit alin. (3) lit. a), lit. a¹), care prevede o sancțiune mai severă, or, potrivit art. 172 alin. (2) limitele pedepsei sunt de la 5-12 ani, iar pentru alin.

3), de la 10-20 ani. În aceeași ordine de idei indică faptul că agravantele prevăzute la art. 172 alin. (3) lit. a), lit. a¹), absorb agravantele prevăzute la art. 172 alin. (2) lit. b), b²);

- inculpatul nu a fost audiat complet, pertinent (doar i-au fost acordat întrebări) în instanța de judecată și în instanța de apel, iar de fapt a refuzat să dea declarații în procesul urmăririi penale. Respectiv, potrivit f.d. 130, vol. III ordonanței de punere sub învinuire din 01.12.2021, p-v de audiere a învinuitului, în baza art. 172, 174, inculpatul nu recunoaște vina. Respectiv, urma ca acesta să fie audiat complet și detaliat pentru a constata care sunt faptele incriminate din rechizitoriu și recunoscute de inculpat;

- la f.d. 52, vol. 4, conform procesul verbal de audiere a inculpatului în instanța de judecată, s-a indicat că: „În perioada 1998 - 23.09.2005, recunosc”..., dar ce anume recunoaște inculpatul nu este specificat, nu este clar și nu este stabilit concret de instanță; la f.d. 52, vol. 4, la întrebările repetate acordate de către procuror despre faptul dacă a întreținut relații sexuale, inculpatul recunoaște că a întreținut relații sexuale. Respectiv, eronat a fost întrebat inculpatul, respectiv eronat a fost și răspunsul inculpatului și instanța evident urma să nu rețină astfel de răspuns. Or de fapt art. 172 prevede „satisfacerea poftei sexuale”, dar nu „întreținerea relațiilor sexuale”; la f.d. 52, vol. 4, procesul verbal de audierea inculpatului, recunoaște perioada 1998 – 23.09.2005, respectiv, instanța nu a cercetat pentru a specifica ce fapte recunoaște inculpatul pentru perioada 1998 - 23.09.2005, instanța de judecată s-a bazat în sentință doar pe cele indicate în rechizitoriu, fără a fi ascultate și constatate clar în instanța de judecată, atât în fond cât și în apel, respectiv, în cadrul examinării procesului penal, de către instanță a fost încălcat principiul contradictorialității procesului penal;

- pe episodul 2005 - 2008 afirmă că a întreținut relații sexuale cu fiica minoră (dar nu a indicat faptul că recunoaște), respectiv, atât procurorul cât și instanța urmau să audieze suplimentar și concret care au fost exact acțiunile inculpatului pentru a determina și încadra acțiunile;

- potrivit declarațiilor sale, inculpatul indică că au avut loc relații sexuale, dar de fapt articolul 172 cod penal prevede satisfacerea poftei sexuale (care prevede acțiuni altele decât raporturile sexuale), respectiv în asemenea circumstanțe nu este clar care anume fapte a recunoscut inculpatul, cum sunt determinate și calificate acestea ?;

- învinuirea adusă inculpatului în rechizitoriu și acceptată eronat de instanță identic ca în rechizitoriu, dar fără a fi constatată clar în instanță și acceptată în apel, prin audierea inculpatului - este una eronată indicată în rechizitoriu și ilegal acceptată de instanță prin ne audierea clară a inculpatului, or latura obiectivă a infracțiunii prevăzute de art. 172 constituie acțiuni de homosexualitate și satisfacerea poftei sexuale în forme perverse, dar în nici într-un caz întreținerea raporturilor sexuale, după cum se indică în învinuire și se reține greșit de instanță, or întreținerea raporturilor sexuale, în acest caz va constitui latura obiectivă a infracțiunii de viol prevăzută la art. 171 Cod penal;

- conform pct. 15 din sentință ultimul alineat, instanța indică faptul că vinovăția inculpatului se dovedește prin cumulul de probe anexate la dosar, pe care inculpatul le-

a acceptat, dar în instanța de judecată victimele XXXXX și XXXXX nu au fost audiate, cum nu au fost audiate nici în instanța de apel, pentru a se forma convingerea despre faptul că inculpatul a acceptat declarațiile acestora și modalitățile de săvârșire faptelor și dacă într-adevăr au fost săvârșite de inculpat, respectiv, prin omisiunile indicate supra, respectiv prin această omisiune a fost admisă o „eroare de fapt, ce a condus la eroarea de drept a instanței de apel”;

5. La recursurile ordinare declarate, în temeiul art. 431 alin. (1¹) Cod de procedură penală, au depus referințe:

5.1. Reprezentantul legal al părții vătămate minore XXXXX, XXXXX, care pledează pentru admiterea recursului declarat de către partea acuzării și pentru a fi respins ca neîntemeiat recursul declarat de către avocat în numele inculpatului.

În acest sens, a menționat că argumentele invocate de către avocat sunt de ordin declarativ, motivele de fapt expuse au fost deja obiectul examinării atât în prima instanță cât și în instanța de apel; motivele de drept invocate de către avocat în interesul inculpatului la argumentarea recursului nu sunt aplicabile speței în cauză.

Prima instanță și cea de apel la stabilirea mărimii pedepsei inculpatului pentru cele comise, ținând cont de prevederile legale, urma să aplice în privința inculpatului Ursu Roman cea mai aspră pedeapsă posibilă în limitele sancțiunilor prevăzute de Codul penal; deoarece personal, cât și alți participanți la procesul de judecată au rămas ferm convinși că deși inculpatul a recunoscut cele comise, nu s-a văzut în timpul procesului de judecată un regret sincer.

5.2. Avocatul Balaban Mihai în numele inculpatului, care pledează pentru respingerea cererii de recurs declarată de procuror ca neîntemeiat, menționând argumente identice cu cele invocate în recurs(pct. 4.2 din prezenta decizie).

6. Judecând recursurile în baza actelor din dosar, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzie că acestea urmează a fi admise din următoarele considerente.

În speță se constată că recurenții s-au conformat prevederilor art. 422 Cod de procedură penală (în redacția Legii nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023) și au declarat recursurile în termen.

Conform prevederilor art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023, pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție), recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Totodată, din textul legii menționate, rezultă că procedura de judecare a recursurilor depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data în vigoare a acestei legi, urmează să fie efectuată conform noilor modificări introduse în prevederile Codului de procedură penală, în vigoare din 01 septembrie 2023.

Potrivit prevederilor art. 433 alin. (1) Cod de procedură penală, (în redacția Legii nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023), dacă este considerat admisibil, un complet din 3 judecători examinează recursul în fond.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, (în redacția Legii nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023), judecând recursul instanța de recurs este în drept să admită recursul și să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit art. 414 Cod de procedură penală, în vigoare la data judecării cauzei în instanța de apel, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor. Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiuni de drept se referă cele ce țin de faptul: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just; dacă normele de drept procesual penal au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

În același context, Completul de judecată menționează, că hotărârile pronunțate de instanțele ierarhic inferioare trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței ierarhic superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali-vagi, reprezintă motiv de casare.

Din textele recursurilor declarate, se atestă că recurenții critică decizia instanței de apel prin prisma prevederilor art. 427 alin. (1) pct. 6), 8) și 10) Cod de procedură penală.

Verificând legalitatea deciziei atacate sub aceste aspecte, Completul de judecată reține că în speță și-au găsit confirmarea temeiurile de recurs prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6) și 10) Cod de procedură penală, prin prisma faptului că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.

În această ordine de idei, Completul de judecată reține că din conținutul părții descriptive a deciziei atacate (f.d. 37-74, vol. IV), rezultă că instanța de apel contrar prevederilor art.101, 414, 417 Cod de procedură penală, a adoptat soluția în cauză, judecând cauza în ordine de apel și nu a întreprins toate măsurile necesare de a elucida circumstanțele esențiale ale cauzei și a omis să se expună pe toate motivele invocate în apelul declarat de partea acuzării.

Prin urmare, se constată că instanța de apel în motivarea soluției nu s-a expus clar, asupra chestiunii esențiale din această speță invocată de partea acuzării în apelul

declarat (f.d. 103 – 105, vol. IV), inclusiv în prezentul recurs ordinar (f.d.186 – 190, vol. IV), menționate și în decizia instanței de apel (f.d. 150 – 151, vol. IV), și anume instanța de apel la judecarea apelului nu a elucidat cu desăvârșire prevederile art. 364¹ alin. (8) CPP, aplicate la individualizarea pedepsei în privința inculpatului Ursu Roman, fără a face vreo argumentare asupra motivelor invocate în apelul părții acuzării, asupra acestui aspect.

La acest capitol instanța de recurs ține să menționeze că, instanța de apel nu s-a pronunțat și nu a oferit nici un răspuns apelantului, asupra motivelor invocate în apel (f.d. 104, vol. IV), cum ar fi:

"- inculpatul Ursu Roman fiind condamnat în baza art. 172 alin. (3) lit. a) și a¹) Cod penal, sancțiunea căruia prevede pedeapsă de la 10 la 20 ani închisoare sau cu detențiune pe viață, prin reducerea limitelor minime și maxime de pedeapsă cu o treime, se stabilește noua limită minimă și maximă de pedeapsă sub formă de închisoare, care este de la 6 ani și 6 luni - la 13 ani și 8 luni. Astfel, instanța de judecată, după caz, nu va putea stabili o pedeapsă mai mare de 13 ani 8 luni închisoare în baza art. 172 alin.(3) lit. a) și a¹) Cod penal, deci pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 20 ani, stabilită lui Ursu Roman în baza art. 172 alin. (3) lit. a) și a¹) Cod penal, raportată la rigorile art. 364¹ Cod de procedură penală, nu se încadrează în noi limite cu care urma să opereze instanța de judecată;

- inculpatul Ursu Roman nu a conștientizat gravitatea acțiunilor sale, continuându-și activitatea criminală prin comiterea unei fapte, reglementată la art. 174 alin. (1) Cod penal, infracțiunea fiind comisă împotriva unui minor și nu a reușit să-și revadă percepția asupra celor comise, prin acest fapt prezintă un pericol pentru societate, iar efectul preventiv a legii penale în speță va fi atins doar prin executarea unei pedepse cu închisoarea pe un termen de 30 ani, or astfel va fi realizat scopul legii penale, de restabilire a echității sociale, corectare și reeducare a inculpatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni, atât din partea acestuia, cât și a altor persoane".

Astfel, anume asupra acestor motive esențiale invocate în apelul declarat de partea acuzării, instanța de apel nu s-a pronunțat și nu a oferit apelantului nici o argumentare cuvenită, la caz.

În consecință, Completul de judecată atestă că instanța de apel a adoptat o decizie pripită de menținere a sentinței primei instanțe, printr-o motivare superficială, fără a clarifica aspectele esențiale menționate supra, lăsându-le fără o argumentare cuvenită, având în vedere circumstanțele particulare ale cauzei, prin ce a fost afectată soluția adoptată și astfel, recursul declarat de partea acuzării urmează a fi admis, iar decizia instanței de apel casată total, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel.

În acest context, Completul de judecată indică că potrivit jurisprudenței constante a CtEDO, expuse în cazurile aplicării art. 6 al Convenției, s-a conchis că o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal (Suominen c. Finlandei (2003) §37, Kuznetsov și alții c. Rusiei (2007) §85).

Totodată, în hotărârea CtEDO în cauza Helle împotriva Finlandei, 19 decembrie

1997, pct. 60, se reține că noțiunea de proces echitabil necesită ca o instanță internă care nu și-a motivat decizia, fie prin însușirea motivelor furnizate de o instanță inferioară fie prin alt mod, să fi examinat totuși în mod real chestiunile esențiale supuse atenției sale și să nu se fi mulțumit să confirme pur și simplu concluziile unei instanțe inferioare.

De asemenea, CtEDO în hotărârea sa din cauza *Capacchione împotriva Republicii Moldova* din 30 noiembrie 2021, cererea nr. 22616/10, pct. 19, a reamintit că articolul 6 § 1 din Convenție implică, din partea „instanței”, obligația de a efectua o examinare efectivă a motivelor, a argumentelor și a probelor prezentate de către părți (a se vedea, printre multe altele, *Perez v. Franța* [MC], nr. 47287 / 99, § 80, CEDO 2004-I, și *Loupas v. Grecia*, nr. 21268/16, § 37, 20 iunie 2019). De asemenea, ea reiterează jurisprudența sa bine-stabilită, potrivit căreia acest articol obligă, inter alia, instanțele să motiveze deciziile lor. Fără a necesita un răspuns detaliat la fiecare argument invocat de către reclamant, **această obligație presupune, totuși, că o parte la procesul judiciar poate aștepta un răspuns specific și explicit la acele argumente care sunt decisive pentru rezultatul procedurii în cauză** (a se vedea, printre multe altele, *Paixão Moreira Sá Fernandes v. Portugalia*, nr. 78108/14, § 71, 25 februarie 2020).

În continuare, Completul de judecată susține că conform prevederilor art. 427 alin. (2) Cod de procedură penală (în redacția legii nr. 248-251 din 05.11.2013, în vigoare 05.11.2013): ”Temeiurile menționate la alin.(1) pot fi invocate în recurs doar în cazul în care au fost invocate în apel sau încălcarea a avut loc în instanța de apel.”

Completul de judecată constată că, partea apărării în cererea de apel a criticat soluția primei instanțe doar în partea pedepsei, astfel, Completul de judecată menționează că, dat fiind faptul că în instanța de apel soluția nu s-a schimbat și partea apărării a solicitat casarea sentinței doar în partea individualizării pedepsei, la moment partea apărării nu poate veni cu solicitări și argumente în baza temeiurilor prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6) și 8) Cod de procedură penală, solicitând casarea deciziei de apel și a sentinței total pe motiv că faptele nu au fost încadrate corect.

Însă, Completul de judecată conchide că urmează a fi admis recursul declarat de către avocatul Balaban Mihai în numele inculpatului Ursu Roman, pentru a da posibilitate instanței de apel să examineze cauza complet și obiectiv, în scopul asigurării contradictorialității și echității procesului în cauză conform standardelor legislației naționale și a jurisprudenței CtEDO, ori **principiile aplicării legislației penale stabilite la art. 8 Cod penal, statuează că, caracterul infracțional al faptei și pedeapsa pentru aceasta se stabilesc de legea penală în vigoare la momentul săvârșirii faptei, și potrivit prevederilor art. 10 alin.(2) Cod penal, legea penală care înăsprește pedeapsa sau înrăutățește situația persoanei vinovate de săvârșirea unei infracțiuni nu are efect retroactiv.**

7. La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de dispozițiile art. 436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile Legii

procesual penale – asupra motivelor esențiale indicate în cererea de apel declarată partea apărării și chestiunile esențiale supuse atenției sale, și în măsura competenței sale asupra motivelor din recursul ordinar declarat, nominalizate în prezenta decizie, să țină cont de toate circumstanțele de fapt și de drept ale cauzei, să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date, să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, și în dependență de circumstanțele constatate, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală și jurisprudența CtEDO.

8. Conducându-se de prevederile art. 433 alin. (1), 435 alin. (2) lit. c) Cod de procedură penală (în redacția Legii nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023), completul de judecată al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Admite recursurile declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Călugăreanu Vitalie și de către avocatul Balaban Mihai în numele inculpatului Ursu Roman, casează total decizia din 01 noiembrie 2022 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, în cauza penală privindu-l pe **Ursu Roman XXXXX** și dispune rejudecarea cauzei în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Decizia motivată pronunțată la 27 septembrie 2023.

Președinte

Țurcan Anatolie

Judecători

Daguța Sergiu

Eremciuc Ghenadie